

Sygn. akt VI Ga 379/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Andrzej Borucki

Sędziowie: SO Anna Harmata (spr.)

SR del. Marta Zalewska

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Kościak

po rozpoznaniu w dniu 4 lutego 2016 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: M. M. (1), M. J., J. D.

przeciwko: Gmina M. R.

o zapłatę

na skutek apelacji powódek od wyroku Sądu Rejonowego w Rzeszowie V Wydziału Gospodarczego z dnia 8 lipca 2015 r., sygn. akt V GC 1477/14

I. oddala apelację,

II. zasądza od powódek M. M. (1), M. J. i J. D. solidarnie na rzecz pozwanego Gminy M. R. kwotę 1.800,00 zł (słownie: jeden tysiąc osiemset złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt VI Ga 379/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 4 lutego 2016 r.

Powódki J. D., M. J., M. M. (1) prowadzące działalność gospodarczą pod nazwą (...) spółka cywilna z siedzibą w W. wniosły o zasądzenie od pozwanej Gminy M. R. kwoty 64 538,05 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od tej kwoty od dnia 8 maja 2014 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powódki wskazały, że w wyniku przeprowadzonego postępowania przetargowego w dniu 8.11.2013 r. zawarły z pozwaną Gminą umowę, której przedmiotem było dostarczenie towaru w postaci maszyn szczegółowo wymienionych w harmonogramie dostaw, w terminach tam określonych, za ustaloną kwotę wynagrodzenia. Kwota dochodzona pozwem stanowiła część wynagrodzenia powódek za wykonanie w/w umowy. Z uwagi na brak terminowej dostawy towaru, pozwana w oparciu o postanowienia umowy obciążyła ich karą umowną w wysokości 64.538,05 zł, naliczonej notą obciążeniową, którą potrąciła z przysługującą powódkom wierzytelnością z tytułu wynagrodzenia za wykonaną umowę, składając oświadczenie o potrąceniu zawarte w piśmie z dnia 12.05.2014 r.

Powódki podniosły, że kara umowna którą zostały obciążone jest nienależna gdyż opóźnienie w dostawie towaru objętego przedmiotem zawartej umowy nie było spowodowane ich zwinionym działaniem lecz wynikiem działania siły wyższej na którą nie miały żadnego wpływu. Odnosząc się szczegółowo do przyczyny opóźnienia powódki wyjaśniły, że towar objęty umową (prasa krawędziowa (...) oraz zaginarka mechaniczna do blach (...)) był przedmiotem transportu oceanicznego, a opóźnienie w jego dostawie było wynikiem autorytarnej decyzji armatora o przesunięciu wypłynięcia kontenerów, w których miał być dostarczony powyższy sprzęt spowodowany szczytem przewozowym związanym z chińskim nowym rokiem (CNY). O zaistniałej sytuacji pozwana była poinformowana. Powódki zakwestionowały oświadczenie pozwanej o potrąceniu z uwagi na należycie wykonane zobowiązanie przez powódki, czego dowodem są protokoły odbioru zamówienia, a także mając na uwadze treść tego oświadczenia zarówno co do formy jak i umocowania osób składających oświadczenie woli względem powódek oraz adresatów. Wniosły również o miarkowanie kary umownej, z uwagi na fakt, iż zobowiązanie zostało w całości przez nie wykonane bez żadnych zastrzeżeń, a kara umowna w określonej wysokości jest rażąco wygórowana i w związku z tym doprowadzi do wzbogacenia się strony pozwanej.

W sprzeciwie od wydanego w sprawie nakazu zapłaty strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od strony powodowej kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwana wskazała, że przedmiot zamówienia został zrealizowany ze zwłoką wynoszącą 47 dni i dopiero w dniu 27 marca 2014 r. został dwustronnie odebrany bez zastrzeżeń. Powyższe uzasadniało naliczanie kary umownej w oparciu o postanowienia łączącej strony umowy. Pozwana wskazała, że o opóźnieniu w dostawie towaru objętego umową dowiedziała się 5 dni po terminie realizacji umowy, z pisma powódek z dnia 7.02.2014 r. które zostało jej doręczone dopiero w dniu 13.02.2014 r., które było reakcją wezwaniem powódek do spełnienia świadczenia. Pozwana zarzuciła, że brak jest podstaw aby przyjąć, że 47 dniowe opóźnienie w dostawie towaru objętego umową było usprawiedliwione i było wynikiem działania siły wyższej. Pozwana wskazała, że (...)rzeczywiście rozpoczął się w dniu 31.01.2014 r., jednakże strony umowę zawarły o wiele wcześniej, bo w dniu 8.11.2013 r. i w związku z tym do 31.01.2014 r. strona powodowa miała ponad 80 dni na zamówienie i przetransportowanie wszystkich niezbędnych maszyn na teren Polski. Ponadto powódki przystępując do umowy i mając na uwadze planowany import maszyn z C. oraz notoryjny fakt obchodzenia w dniu 31.01.2014 r. Nowego roku Chińskiego, jako profesjonalny uczestnik obrotu gospodarczego (przedsiębiorca), wykazujący się w przetargu doświadczeniem powinny zaplanować transport maszyn w taki sposób by dotarły do nich odpowiednio wcześniej. Z oryginału listu frachtowego, wynika, że maszyny zostały załadowane na statek w dniu 24.12.2013 r., natomiast z informacji w internecie wynika, że zwyczajowo transport z C. do Polski trwa ok 30-35 dni. Z powyższych względów, zdaniem pozwanej potrącenie było zasadne i skuteczne.

Odnośnie wniosku o miarkowanie kary umownej strona pozwana wskazała, że dostarczone przez powódki maszyny docelowo miały być eksploatowane przez uczniów Centrum (...) w R., w ramach realizacji procesu dydaktycznego, co nastąpiło ze znacznym opóźnieniem na skutek zwłoki ze strony powodowej i wpłynęło na wstrzymanie wielu projektów, które miały być realizowane przez uczniów na przełomie lutego i marca 2014 r. Powyższe uniemożliwiło odpowiednie przygotowanie uczniów do egzaminu potwierdzającego ich kwalifikacje zawodowe. Strona pozwana podniosła także, że w związku z realizacją przedmiotowego zamówienia miała otrzymać dofinansowanie z Urzędu Marszałkowskiego w wysokości 85 % wynagrodzenia należnego stronie powodowej. Jednakże w związku z naliczeniem kary umownej strona pozwana zgłosiła ten fakt do instytucji zarządzającej - (...) Urzędu Marszałkowskiego, w konsekwencji czego dofinansowanie unijne do w/w projektu zostało pomniejszone pozwanej o kwotę 64.538,05 zł. Dlatego też zastosowania ewentualnego miarkowania kary umownej przez Sąd spowodowałoby realną szkodę jaką poniosłaby pozwana. Ponadto strona pozwana wskazała, że gdyby powódki nie zrealizowały w/w kontraktu pozwana utraciłaby w całości dofinansowanie o łącznej wartości 11.838.984,85 zł.

Wyrokiem z dnia 8 lipca 2015r. Sąd Rejonowy w Rzeszowie oddalił powództwo (pkt I) oraz zasądził od powódek J. D., M. J., M. M. (1) na rzecz pozwanego Gminy M. R. kwotę 3 227 zł tytułem zwrotu opłaty sądowej, kwotę 3 600 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego oraz kwotę 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa (pkt II)

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 8.11.2013 r. pomiędzy stronami procesu: Gminą M. R.- Centrum (...) z siedzibą w R., reprezentowaną przez Pana S. Z. Prezydenta Miasta R. a (...) Spółką cywilną z siedzibą w W. reprezentowaną przez M. M. (1), M. J. oraz J. D., w wyniku rozstrzygnięcia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego została zawarta umowa nr (...). Umowa ta związana była z realizacją projektu pn. „ (...) Centrum (...) w Zakresie (...)”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego (...) 2007-2013. Przedmiotem w/w umowy było zadanie nr V opisane w części III Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia (SIWZ), dotyczące m.in. dostawy 16 nowych maszyn, przeprowadzenie ich instruktażu, a także dokonanie instalacji oprogramowania dostarczonych urządzeń oraz udzielenie na nie licencji.

Wynagrodzenie za wykonanie w/w umowy zgodnie z § 7 ustalone zostało na kwotę 337.793,95 zł brutto. W § 11 w/w umowy strony zastrzegły, że w przypadku opóźnienia w wykonaniu przedmiotu umowy, czy opóźnienia w usunięciu stwierdzonych przy odbiorze wad zostanie naliczona kara umowna. Końcowy termin wykonania w/w umowy określony został na dzień 08.02.2014 r.

Pismem z dnia 7.02.2014 r. powódki zostały poinformowane przez firmę (...) S.A. o opóźnieniu w zakresie dostaw kontenerów, w których miał być dostarczony sprzęt stanowiący część przedmiotu umowy. W piśmie wskazano, że opóźnienie to było skutkiem autorytarnej decyzji armatora o przesunięciu wypłynięcia w/w kontenerów, z uwagi na brak miejsca na statku spowodowany szczytem przewozowym związanym z chińskim nowym rokiem (CNY). Zdarzenie to zostało określone mianem działania siły wyższej. Maszyny zostały załadowane na statek w dniu 24.12.2013 r.

W związku z upływem terminu wykonania w/w umowy strona pozwana pismem z dnia 10.02.2014 r. wyznaczyła stronie powodowej dodatkowy termin spełnienia świadczenia, tj. do dnia 10.03.2014 r., pod rygorem odstąpienia od umowy. Poinformowała jednocześnie, że od dnia 9.02.2014 r. naliczane są odsetki karne za opóźnienie w realizacji przedmiotowej umowy. O przyczynach dotyczących opóźnienia w wykonaniu w/w umowy powódki poinformowały pozwaną pismem datowanym na dzień 7.02.2014 r., które zostało jej doręczone w dniu 13.02.2014 r., a więc po terminie wykonania umowy. W piśmie tym powódki zwróciły się także z prośbą zawarcia aneksu do w/w umowy, który przedłużyłby termin dostawy maszyn do dnia 31.03.2014 r. Pismem z dnia 14.02.2014 r., stanowiącym odpowiedź na pismo strony powodowej z dnia 7.02.2014 r. strona pozwana nie wyraziła zgody na zawarcie aneksu przedłużającego termin dostawy maszyn, jednocześnie potwierdziła w/w dodatkowy termin na spełnienie świadczenia, ustalony do dnia 10.03.2014 r., którego bezskuteczny upływ objęty był rygorem odstąpienia od umowy. Strona powodowa w wiadomości e-mail z dnia 10.03.2014 r. wyraziła gotowość do odbioru dostarczonych maszyn. W związku z tym celem przeprowadzenia w/w czynności strona pozwana wyznaczyła powódkom termin na dzień 17.03.2014 r. W tym samym dniu pomiędzy stronami został sporządzony protokół rozbieżności, których termin usunięcia został wyznaczony do dnia 31.03.2014 r. Następnie ostateczny termin rozpoczęcia odbioru całego zamówienia został wyznaczony na dzień 27.03.2014 r. i w tym też dniu został sporządzony protokół nr (...) odbioru wyposażenia dotyczącego części V M. i urządzenia do obróbki blach, w którym potwierdzono wykonanie przez stronę powodową umowy zawartej w dniu 8.11.2013 r.

W związku z ostatecznym wykonaniem w/w umowy przez stronę powodową z 47 - dniowym opóźnieniem, strona pozwana naliczyła karę umowną i w dniu 15.04.2014 r. wystawiła notę obciążeniową o nr (...) na kwotę 64.538,05 zł, której strona powodowa nie uznała i w konsekwencji odesłała ją stronie pozwanej bez zaksięgowania. Następnie pozwana skierowała do strony powodowej pismo z dnia 12.05.2014 r., w którym zawarła oświadczenie o potrąceniu wierzytelności o zapłatę przysługującej Gminie M. R. - Centrum (...) w R. względem (...) Polska s.c w kwocie 64.538,05 zł z tytułu kary umownej za opóźnienie (47 dni), z wierzytelnością o zapłatę przysługującą (...) Polska s.c względem Gminy M. R. - Centrum (...) w R. w kwocie 337.793,95 zł z tytułu wynagrodzenia za dostarczenie sprzętu, na podstawie faktury VAT nr (...) z dnia 02.04.2014 r. wymagalnej na dzień 07.04.2014 r. W/w pismo zostało podpisane przez Pana T. R. (1) - (...) Centrum (...), z upoważnienia Prezydenta Miasta R. i doręczone stronie powodowej w dniu 13.05.2014 r. W wyniku dokonanego potrącenia w/w wierzytelności umorzyły się do wysokości 273.255,90 zł.

W związku z naliczeniem kary umownej w w/w wysokości strona pozwana zgłosiła do instytucji zarządzającej – (...) Urzędu Marszałkowskiego tzw. korektę, w następstwie czego pozwanej pomniejszono dofinansowanie unijne do realizowanego projektu o kwotę 64.538,05 zł. W konsekwencji powyższego w dniu 21.07.2014 r. zawarto stosowny aneks. Strona powodowa nie uwzględniając dokonanego przez stronę pozwaną potrącenia wzajemnych wierzytelności, pismem z dnia 23.05.2014 r. wezwała pozwaną Gminę do zapłaty kwoty 64.538,05 zł.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Rejonowy uznał powództwo za niezasadne w całości. Wskazał, że stan faktyczny w sprawie został ustalony na podstawie niekwestionowanych przez strony dokumentów. Sąd oparł się również na zeznaniach świadków: T. R. (2), M. W. oraz P. P., które uznał za wiarygodne, jako, że osoby te bezpośrednio uczestniczyły w realizacji projektu, będącego przedmiotem zawartej między stronami umowy, miały bezpośrednią wiedzę odnośnie okoliczności związanych z wywiązywaniem się strony powodowej z zaciągniętego zobowiązania. W ograniczonym zakresie Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadków: P. B., D. C. i M. M. (2). Zeznaniami tych świadków Sąd dał wiarę w tej części, w której odnoszą się do procesu realizacji zawartej między stronami umowy, w postaci uruchamiania maszyn, istniejących rozbieżności, a także sukcesywnego dostarczania przez stronę powodową maszyn. W pozostałej części zeznania w/w świadków w ocenie Sądu nie zasługiwały na wiarę z uwagi na wątpliwości Sądu związane z faktem iż osoby te nie pamiętały okoliczności istotnych dla sprawy, związanych np. z harmonogramem szkoleń, czy końcowym terminem uruchamiania i serwisowania maszyn. Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka M. M. (2) w tej części, w której twierdził, że tylko co do jednej maszyny było opóźnienie w jej dostarczeniu do strony pozwanej, oraz że gotowość do odbioru wszystkich maszyn zgłaszana była już w lutym 2014 r., a także co do faktu zakupu na własny koszt jednej z maszyn, ponieważ w/w zeznania są sprzeczne z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym.

Dokonując oceny prawnej zgłoszonego roszczenia Sąd Rejonowy przyjął, że strony łączyła umowa dostawy uregulowana w art. 605 k.c. w ramach której strona powodowa zobowiązała się do dostarczenia 16 sztuk fabrycznie nowych maszyn i urządzeń do obróbki blach wraz z niezbędnym oprogramowaniem (licencją) i wyposażeniem a także dokonania instalacji oprogramowania dostarczonych urządzeń w nieprzekraczalnym terminie 3 miesięcy od podpisania w/w umowy, tj. do 8.02.2014 r. Strona pozwana zobowiązana była natomiast do odebrania zamówionych maszyn i zapłaty wynagrodzenia za wykonaną umowę. W sprawie nie był kwestionowany fakt zawarcia powyższej umowy między stronami umowy oraz jej wykonania po terminie tj. w dniu 27 marca 2014 r. Analizując przyczyny i charakter opóźnienia się strony powodowej w wykonaniu w/w zobowiązania Sąd Rejonowy przyjął, że powoływana przez powódki przyczyna opóźnienia tj. decyzja armatora o przesunięciu wypłynięcia kontenera zawierającego zamówione maszyny z uwagi na szczyt przewozowy związany z rozpoczęciem roku chińskiego i brak miejsca na statku nie może być uznane za działanie siły wyższej, wydarzenie to, a także jego możliwe skutki nie ma charakteru nagłego, nieprzewidywalnego. Sąd Rejonowy wskazał, że rozpoczęcie Nowego roku Chińskiego jest jednym z najważniejszych świąt w tradycyjnym kalendarzu chińskim, które rozpoczyna się w dniu 31 stycznia. Fakt ten jest powszechnie znany. Ponadto podczas zawierania ze stroną pozwaną przedmiotowej umowy stronie powodowej znany był czas realizacji zobowiązania, określony terminem trzymiesięcznym liczonym od daty podpisania przedmiotowej umowy. Termin ten wówczas nie był przez nią kwestionowany, a jako profesjonalny uczestnik obrotu gospodarczego mając na uwadze planowany import maszyn z C. oraz fakt obchodzenia w dniu 31.01.2014 r. Nowego roku Chińskiego powinien zaplanować transport maszyn w taki sposób by dotarły do nich odpowiednio wcześniej. Poza tym jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego zamówione maszyny zostały załadowane na statek w dniu 24.12.2013 r., a więc jeszcze przed rozpoczęciem roku chińskiego. Ponadto strona powodowa nie informowała strony pozwanej o zaistniałych przeszkodach, aż do dnia 13.02.2014 r., kiedy to stronie pozwanej zostało doręczone pismo powódek datowane na dzień 7.02.2014 r.

W tym stanie rzeczy Sąd Rejonowy uznał, że strona powodowa wskazywanymi przez nią przyczynami opóźnienia nie wykazała, iż realizacja przedmiotowej umowy po ustalonym terminie była następstwem okoliczności, za które odpowiedzialności nie ponosi, co uzasadniało przyjęcie, że pozostawała ona w zwłoce z wykonaniem zawartej umowy. Powyższe uprawniało pozwaną do naliczenia kary umownej w wymiarze ustalonym przez strony procesu w § 11 zawartej umowy z dnia 8.02.2013 r. Sąd Rejonowy stwierdził także skuteczność złożonego przez pozwaną

oświadczenia o potrąceniu uznając, iż w sprawie zostały spełnione wszystkie przesłanki z art. 498 k.c., niezbędne do wywołania skutku w postaci umorzenia wzajemnie istniejących wierzytelności. O kosztach Sąd orzekł na podstawie 98 § 1 i § 3 k.p.c. odpowiednio do wyniku sprawy.

Apelację od powyższego wyroku wniosły powódki zaskarżając go w całości i zarzucając:

1. naruszenie przepisów postępowania:

- przepisu art. 233§1 kpc w zw. z art. 328§2 kpc poprzez dowolną ocenę dowodów, sprzeczną z zasadami logicznego rozumowania, stanowiskami stron, prowadzącą do błędnych ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia w wyroku, poprzez przyjęcie iż: skutecznie strona pozwana naliczyła karę umowną względem powódek, oświadczenie o potrąceniu z dnia 12 maja 2014 r. było skuteczne wobec powódek ze względu na jego formę, adresata oraz umocowanie osoby podpisanej pod oświadczeniem i zdaniem Sądu „ich treść nie budziła wątpliwości i nie była kwestionowana”, braku dokonania miarkowania kary umownej wobec wykonania w całości zobowiązania przez powódki pomimo zgłoszenia tego żądania; w sytuacji gdy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy należycie oceniony, przy uwzględnieniu przepisów prawa, stanowisk stron, zasad doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania prowadził do odmiennych wniosków tj że : kara umowna nie została skutecznie naliczona i potrącona z wynagrodzenia powódek przez pozwaną tj. przez osobę bez należytego umocowania pozwanej Gminy – a mianowicie dyrektora (...) T. R. (1), oświadczenie o potrąceniu skierowane przez T. R. (1) do (...) s.c. z dnia 12 maja 2014 r. na podstawie tego upoważnienia było oświadczeniem bezskutecznym z uwagi na treść tego oświadczenia jeśli chodzi o jego adresata oraz umocowanie T. R. (1) zgodnie z zakresem udzielonego upoważnienia przez Prezydenta Miasta R., dokumenty w postaci oświadczenia o potrąceniu i zakresu upoważnienia T. R. (1) – wbrew stanowisku Sądu - w zakresie ich skutków prawnych ze względu na adresata budziły wątpliwości powódek oraz były od samego początku kwestionowane w toku postępowania przedsądowego i sądowego i w zakresie skutków materialno – prawnych złożonego oświadczenia oraz jego umocowania osoby je składającej, kara umowna winna zostać zmiarkowana w ramach swobodnego uznania sędziowskiego z uwagi na wykonanie zobowiązania w całości przez powódki pomimo opóźnienia za które nie ponosiły odpowiedzialności,

- przepisu art. 328 § 2 kpc poprzez niewskazanie przez Sąd w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku przyczyn dla których Sąd odmówił wiarygodności dowodowej zeznaniom świadków w osobach D. C., M. M. (2), P. B., braku omówienia materiału dowodowego w zakresie kwestionowanym przez powódki tj. co do skuteczności pod kątem materialno – prawnym złożonego oświadczenia o potrąceniu z dnia 12 maja 2014 r. i zakresu umocowania T. R. (3), przyczyn dla których Sąd zaniechał miarkowania kary umownej o ile została uznana jej zasadność i skuteczność jej nałożenia wobec powódek; a to wszystko uniemożliwia merytoryczną kontrolę wyroku pod względem przepisów prawa i jego zastosowania przy zaskarżonego rozstrzygnięcia, w szczególności jakie normy prawne zostały zastosowane, co mając na uwadze oddalenie powództwa powoduje w świetle pozostałych zarzutów apelacyjnych, iż Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy;

- przepisu art. 229 kpc poprzez pominięcie stanowiska powódek, iż oświadczenie o potrąceniu z dnia 12 maja 2014 r. w zakresie jego skuteczności względem powódek było od samego początku kwestionowane

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, które miało wpływ na wynik sprawy:

- naruszenie art. 498§1 i 2 kc i art. 499 kc poprzez ich wadliwe zastosowanie i przyjęcie, że pozwana Gmina naliczyła i złożyła skuteczne wobec powódek oświadczenie woli o potrąceniu wzajemnych wierzytelności tj. dokonania potrącenia kary umownej z przysługującego powódkom wynagrodzenia

- art. 484 §2 kc poprzez jego niezastosowanie w zakresie miarkowania kary umownej o co najmniej 50% w granicach tzw. uznania sędziowskiego z uwzględnieniem okoliczności niniejszej sprawy, wykonania zobowiązania w całości jedynie z 47 dniowym opóźnieniem z przyczyn na które powódki do końca nie miały wpływu i o których informowały pozwanego;

- obrazę art. 6 kc poprzez jego niezastosowanie w sytuacji gdy pozwana Gmina nie udowodniła w toku procesu, iż złożyła wobec powódek skuteczne oświadczenie woli o potrąceniu wzajemnych wierzytelności tj. kary umownej z przysługującego powódkom wynagrodzenia od pozwanej;

W oparciu o powyższe zarzuty powódki wniosły o:

- uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu Sądowi orzeczenia o kosztach procesu za obie instancje, ewentualnie o :

- zmianę punktu I wyroku poprzez zasądzenie od pozwanej solidarnie na rzecz powódek kwoty 64 538,05 zł wraz z ustawowymi odsetkami, zgodnie z żądaniem pozwu

- zasądzenie od pozwanej solidarnie na rzecz powódek kosztów procesu za obie instancje wg norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa prawnego.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od strony powodowej na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja strony powodowej nie zasługiwała na uwzględnienie.

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego, analizy tego materiału i oceny dowodów w odniesieniu do ustaleń faktycznych, a także wywiedzionych na ich podstawie wniosków Sąd Okręgowy stwierdził, że rozstrzygnięcie wydane przez Sąd Rejonowy jest prawidłowe, a zarzuty zgłoszone w apelacji nieuzasadnione.

W związku z zarzutami apelacji kwestionującymi sposób złożonego przez pozwanego oświadczenia o potrąceniu Sąd Okręgowy uzupełnił ocenę merytoryczną sądu I instancji w niniejszym zakresie.

Rozważając kwestię zakresu pełnomocnictwa T. R. (2), składającego w imieniu pozwanego oświadczenie o potrąceniu, a w szczególności czy był on uprawniony do złożenia oświadczenia o potrąceniu należy wskazać, że bezspornym jest, że składając powyższe oświadczenie był on (...) Centrum (...) i legitymował się upoważnieniem udzielonym przez Prezydenta Miasta R. z dnia 8 czerwca 2011 r. na podstawie art. 47 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym /k. 191/ Zgodnie ze Statutem /k. 102-117/ Centrum (...) jest jednostką budżetową Gminy M. R. co oznacza, że Centrum (...) (...) jest jednostką organizacyjną Gminy M. R. nieposiadającą osobowości prawnej której działalnością kieruje Dyrektor, działający na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez Prezydenta Miasta. W ocenie Sądu Okręgowego T. R. (2) składając w piśmie z dnia 12 maja 2014 r. oświadczenie o potrąceniu działał w granicach umocowania udzielonego mu przez Prezydenta Miasta R. /k. 191/ i był uprawniony do złożenia tego rodzaju oświadczenia w imieniu pozwanej Gminy. Upoważnienie w powyższym zakresie zawierało się w stwierdzeniu jego uprawnienia do podpisywania dokumentów związanych z realizacją projektu pn. (...) kształcenia Zawodowego w Zakresie (...). Umowa podpisana pomiędzy powódkami, a pozwaną na podstawie której powódki dochodziły wynagrodzenia i na podstawie której dokonano przedmiotowego oświadczenia o potrąceniu pozostawała właśnie w zakresie realizacji tegoż w/w projektu, tym samym realizacja uprawnień z umowy tej wynikających również w przedmiocie oświadczenia o potrąceniu jako elementu rozliczenia znajdowała umocowanie w upoważnieniu z dnia 8 czerwca 2011r.

Odnosząc się w następnej kolejności do kwestii adresata powyższego oświadczenia woli to wskazać należy, że dla osiągnięcia skutku potrącenia, o jakim mowa w art. 498 § 2 k.c. - wzajemnego umorzenia wierzytelności konieczne jest złożenie dłużnikowi oświadczenia o potrąceniu w taki sposób, aby mógł zapoznać się z jego treścią (art. 61 § 1 k.c.). W rozpoznawanej sprawie wprawdzie adresat do którego oświadczenie woli o potrąceniu zostało skierowane został oznaczony jako (...) s.c. trzeba jednak wskazać, że oświadczenie to dotarło do każdej z powódek w sposób umożliwiający zapoznanie się z jego treścią, o czym niewątpliwie świadczy ich odpowiedź skierowana do pozwanego

zawarta w piśmie z dnia 23 maja 2014 r. w którym wprost odnoszą się do tego oświadczenia /k. 72/. Podkreślenia wymaga, iż oświadczenie w powyższym zakresie zostało powielone przez pozwanego w piśmie z dnia 30 maja 2014 (k-179) zawierającego podtrzymanie i odwołanie się do niniejszego oświadczenia przy czym pismo to skierowane były już również do współniczek spółki cywilnej, wymienionych z imienia inazwiska.

Tym samym więc pod względem formalno - prawnym oświadczenia o potrąceniu zostało złożone przez osobę upoważnioną adresatowi określonego w sposób właściwy dla przyjęcia skuteczności złożenia oświadczenia o potrąceniu a więc w sposób umożliwiający zapoznanie się z jego treścią.

Spełnione zostały także wszystkie materialno-prawne przesłanki potrącenia wynikające z art. 498 kc. Pozwany wykazał, że faktycznie przysługiwała mu wierzytelność z tytułu naliczenia kary umownej, zastrzeżonej w §11 ust. 1 pkt 1 umowy.

W ocenie Sądu Okręgowego fakt opóźnienia w realizacji przedmiotu umowy bezspornie wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Powodowie zobowiązali się do wykonania przedmiotu umowy do dnia 8 lutego 2014 roku. Taki termin został określony w umowie. Umowę zrealizowano w dacie definitywnego i bezusterkowego odbioru urządzeń tj. w dniu 27 marca 2014 roku. W tej dacie można jednoznacznie stwierdzić przedmiot umowy został wykonany. Brak było, zdaniem Sądu Okręgowego podstaw do uznania, jak chciała tego strona powodowa, że w sprawie doszło do sytuacji, w której opóźnienie w realizacji przedmiotu umowy było wynikiem okoliczności za które powód nie ponosi odpowiedzialności. Powoływane przez stronę powodową zdarzenie które spowodowało nieterminową dostawę dwóch maszyn polegające na opóźnieniu wypłynięcia frachtu w związku ze szczytem przewozowym spowodowanym chińskim nowym rokiem z pewnością nie może być kwalifikowane jako zdarzenie związane z działaniem siły wyższej, którego nie można było przewidzieć i w żaden sposób uniknąć. W powyższej mierze Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu I instancji wyrażone w pisemnym uzasadnieniu wyroku. Ponadto mieć należy na względzie, że przedmiot umowy obejmował nie tylko dostawę 16 maszyn, ale również przeprowadzenie niezbędnego instruktażu pracowników pozwanego i dostarczenie niezbędnej dokumentacji (instrukcji, atestów, certyfikatów). Jak wynika z protokołu rozbieżności sporządzonego w dniu 17 marca 2014 r. , w dacie jego sporządzenia obok nieprawidłowości dotyczących dostarczonych maszyn, brak było właściwej dokumentacji technicznej co do dostarczonych urządzeń, nie zostało dokonane uruchomienie wszystkich maszyn. Powyższe powoduje, że nie można uznać, że przedmiot umowy został w całości zrealizowany, a opóźnienie w jego realizacji ograniczało się wyłącznie do dostawy dwóch maszyn, które były przedmiotem transportu oceanicznego. Odnośnie pozostałych przyczyn na które powoływała się strona powodowa, które wedle jej twierdzeń miały wpływ na nieterminową realizację umowy z dnia 8.11.2013 roku jak: brak nauczycieli którzy mieli być uczestnikami szkoleń spowodowany rekolekcjami lub innymi zajęciami, rzekome utrudnienia wykonywane przez pozwaną w prowadzeniu szkoleń to w ocenie Sądu Okręgowego nie zostało w niniejszej sprawie wykazane, że rzeczywiście miały one miejsce. Jak słusznie przyjął to Sąd Rejonowy dla stwierdzenia powyższego nie były wystarczające zeznania świadków: Z. J., M. M. (2), D. C. i P. B., które w powyższej mierze nie były jednoznaczne. Ponadto istotę rzeczy stanowił brak dostarczenia urządzeń z właściwą dokumentacją, a więc urządzeń spełniających wymogi zgodnie z umową, co potwierdza treść protokołu rozbieżności z 17 marca 2014 r. z którego wyraźnie wynika, że żadne z dostarczonych urządzeń nie spełniało wymogów przewidzianych umową, z czym zresztą wykonawca się zgodził. Dopiero więc na dzień 27 marca 2014r. (datę protokołu odbioru) można stwierdzić iż umowa została wykonana.

Sąd Okręgowy w okolicznościach rozpatrywanej sprawy nie znalazł także podstaw do miarkowania kary umownej. Z dokonanych w sprawie ustaleń wynika, iż pozwany pozostawał w opóźnieniu w wykonaniu przedmiotu umowy w stosunku do ustalonego przez strony terminu ich zakończenia w okresie od dnia 8 lutego 2014 r. do 27 marca 2014 r., więc przez okres 47 dni. Zgodnie z § 11 pkt ust. 1 pkt 1 umowy w przypadku opóźnienia wykonawcy w wykonaniu przedmiotu umowy, zamawiający naliczy wykonawcy karę umowną w wysokości 0,5 % wynagrodzenia umownego netto, o którym mowa w § 7 ust. 2 umowy za każdy dzień opóźnienia, liczonego od dnia umownego zakończenia realizacji przedmiotu umowy. Z treści umowy wynika, iż wynagrodzenie ryczałtowe netto powódek wynosiło kwotę 274 629,23 zł plus 23 % VAT, co dawało łącznie kwotę 337 793,95 zł brutto. Wysokość zastrzeżonej kary umownej za 1 dzień opóźnienia wynosiła więc kwotę 1373,14615 zł, za 47 dni opóźnienia, kara umowna wyniosła zatem kwotę

64 538,05 zł. Kara umowna została więc naliczona przez pozwanego zgodnie z umową i w ocenie Sądu Okręgowego brak jest podstaw dla jej miarkowania. Wprawdzie Sąd Rejonowy przyjmując brak podstaw do zmiarkowania kary umownej nie odniósł się do tej kwestii w pisemnych motywach swego rozstrzygnięcia, niemniej jednak wobec zarzutów zawartych w apelacji sąd odwoławczy jako sąd merytoryczny był uprawniony do dokonania i uzupełnienia rozważań w powyższym zakresie. W ocenie Sądu Okręgowego relacja pomiędzy wysokością zastrzeżonej kary umownej, a wysokością wynagrodzenia powodów za wykonanie umowy nie daje podstaw do przyjęcia, aby kara umowna była rażąco wygórowana stosownie do art. 484 § 2 k.c. Wynagrodzenie za wykonanie umowy w rozpatrywanej sprawie wynosiło 337 793,95 zł brutto, a kara umowna wynosiła 64 538,50 zł, co stanowiło 19,1 % wynagrodzenia powódek przewidzianego w umowie. Niniejsze nie dawało więc podstaw dla przyjęcia tej kary jako rażąco wygórowanej, tym bardziej, iż powódki nie wskazały, ani nie wykazały jej relacji np. do zysku z tej transakcji. Brak było również podstaw do miarkowania kary umownej ze względu na fakt, iż świadczenie zostało wykonane w całości, ew. krótki czas w którym powodowie pozostawali w opóźnieniu, bowiem zaznaczyć należy, że kara umowna była naliczana za opóźnienie, a więc odpowiednio do liczby dni tego opóźnienia. Sąd nie znalazł również podstaw do miarkowania kary umownej z uwagi na fakt ostatecznego wykonania przez stronę powodową całości zobowiązania. W rozpatrywanej bowiem sprawie przedmiotem rozpoznania była zasadność naliczenia kary umownej zastrzeżonej z tytułu opóźnienia w wykonaniu przedmiotu umowy w stosunku do określonego w niej terminu zakończenia realizacji przedmiotu umowy. Ponadto wskazać należy, iż fakt naliczenia kary umownej pozwany zgłosił do instytucji zarządzającej funduszami unijnymi i zostało to uwzględnione w wartości uzyskanej dotacji.

W tych okolicznościach Sąd nie znalazł podstaw do zastosowania miarkowania kary umownej w oparciu o przepisy art. 484 § 2 k.c.

W świetle powyższego należało uznać, że pozwany wykazał zasadność naliczenia kary umownej i obciążenia nią powódek. Podstawę do jej naliczenia stanowił § 11 pkt ust. 1 pkt 1 zawartej przez strony skutecznie umowy z dnia 8.11.2013 r. W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy oddalił apelację powódek jako bezzasadną po myśli art. 385 k.p.c.

W przedmiocie kosztów postępowania odwoławczego Sąd orzekł na podstawie art. 108 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 13 ust. 1 pkt. 1 w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2002 r., Nr 163, poz. 1349, z późn. zm.), zasądzając od powódek na rzecz pozwanego kwotę 1800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.